

Foto: Isolde Berner

Årsrapport 2016

MILJÖPOLICY FÖR GÖTEBORGS STAD

Miljöpolicyen beskriver vårt gemensamma synsätt på miljöarbetet. I Göteborgs Stad ska vi arbeta tillsammans för en god livsmiljö och en hållbar utveckling. Miljöhänsyn ska vara en självklar del i beslut i alla nämnder, styrelser och verksamheter i stadens regi.

Vi ska vara föregångare och se vår del av helheten

Göteborgs Stad ska vara en föregångare på miljöområdet och eftersträva ett kretsloppssamhälle genom att förebygga och åtgärda miljöproblem. Ekologisk hållbarhet är nödvändigt för miljön och ger ett stort mervärde för människors livskvalitet. Vi måste arbeta långsiktigt med alla tre dimensionerna av hållbar utveckling - den ekologiska, den sociala och den ekonomiska - eftersom de är varandras förutsättningar.

Vi ska minska vår miljöpåverkan till nytta för medborgarna

Tillsammans ska vi minska vår miljöpåverkan, både i vårt interna miljöarbete och i våra olika uppdrag att driva verksamhet till nytta för medborgarna. Vi ska skapa en god livsmiljö för alla som bor, arbetar i eller besöker Göteborg - nu och i framtiden, här och globalt. Om Göteborgs Stad ska bidra till ett rättvist miljöutrymme för alla kan vi inte skjuta miljöproblem utanför kommungränsen eller in i framtiden. Miljöarbetet ska vara en naturlig del i vårt dagliga arbete och det är självklart att vi ska uppfylla lagar och krav som berör vår verksamhet. Men vi ska också sträva efter att göra mer än lagen kräver genom att arbeta med ständiga förbättringar på miljöområdet.

Vi ska inspirera och utbyta kunskap med andra

Genom att driva på utvecklingen och visa på goda exempel vill vi inspirera och underlätta för medborgare, företagare, intresseorganisationer med flera att minska sin miljöpåverkan. Ett framgångsrikt miljöarbete förutsätter att vi utbyter kunskap och utvecklar samarbete med andra aktörer i samhället.

Vi uppnår detta bland annat genom att arbeta med stadens lokala miljökvalitetsmål och miljöprogrammet. Några viktiga områden är:

- Minskad klimatpåverkan
- Ökad andel hållbart resande
- Ökad resurshushållning
- En sundare livsmiljö
- Främjad biologisk mångfald
- Tillgängliga och varierade parker och naturområden
- Göteborgs Stad som föregångare

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Verksamhetsanalys.....	5
2.1 Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling.....	5
2.1.1 Viktiga framtidsfrågor.....	6
2.2 Fördjupad analys beträffande ekonomi	7
2.2.1 Analys av årets utfall.....	7
2.3 Värdering av eget kapital.....	8
2.4 Utveckling inom personalområdet.....	9
2.4.1 Personalvolym och lönekostnad	9
2.4.2 Övrig utveckling inom personalområdet.....	9
2.5 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag	10
2.5.1 Intern kontroll.....	10
2.5.2 Sponsring.....	11
2.5.3 Göteborgs Stads kommunikationsstrategi	11
2.5.4 Koordinering av arbetet med Green Digital Charter.....	11
2.5.5 Samverkan med Social ekonomi utifrån den lokala överenskommelsen om samverkan mellan staden och Social ekonomi	11
3 Uppföljning av kommunfullmäktiges budget	13
3.1 Sammanfattande uppföljning av kommunfullmäktiges mål	13
3.2 Sammanfattande uppföljning av kommunfullmäktiges uppdrag.....	14
3.2.1 Uppdrag riktade till miljö- och klimatnämnden.....	15
4 Bokslut.....	17
4.1 Sammanfattande analys	17
4.2 Resultaträkning.....	17
4.3 Balansräkning.....	18
5 Prestationer och nyckeltal	19
6 Uppföljning av nämndens uppdrag	28
7 Förvaltningens utvecklingsarbete	35

1 Sammanfattning

Under året har den planerade verksamheten genomförts enligt plan, dock med några mindre undantag. Kort sammanfattas resultatet av vår verksamhet i följande punkter:

Miljötillsyn och livsmedelskontroll

Tillsyns- och kontrollverksamheten har genomfört den årsavgiftsfinansierade verksamheten enligt plan, vilket betyder att det inte finns någon tillsynsskuld vid ingången till 2017. Däremot har den planerade timavgiftsfinansierade verksamheten inte genomförts helt enligt plan på grund av underbemanning. Året har präglats av fortsatt utveckling av verksamheten med syfte att höja kvaliteten och effektiviteten i vår tillsyn och kontroll. Som exempel kan nämnas att vi i våra livsmedelsinspektioner arbetat aktivt med kvalitetshöjande arbete och sett resultat av arbetet genom att antalet beslut om krav om åtgärder har ökat, vilket visar att vi hittar fler brister hos verksamhetsutövarna. Inom hälsoskyddet har vi arbeta med förebyggande bostadstillsyn vilket resulterat i minskat antalet bostadsklagomål.

Svårt att nå stadens lokala miljömål

Inom ramen för stadens miljöstrategiska arbete har vi visat att vi fortsatt har svårt att nå stadens lokala miljömål. Framförallt fem av dem är svåra att nå: Begränsad klimatpåverkan, Friskluft, Giftfri miljö, God bebyggd miljö samt Hav i balans. Detta beror bland annat på att det handlar om globala miljöproblem som måste lösas i en global kontext.

Mikroplaster

Utredningen om förekomst och effekter av mikroplaster i miljön visade att denna fråga bör upp på agendan, vilket också redan har gett resultat.

Miljögifter i leksaker

Utredning om förekomst av miljögifter i leksaker har visat att lagkraven följs för ftalater, men att det finns en gråzon gentemot accessoarer för barn. Vidare påvisade en studie förekomst av miljögifter i leksaker som säljs i second hand butiker. Ett resultat som genast resulterade i utsortering av dessa i flera butiker.

Stöd i den fysiska planeringen

Vår möjlighet att ge högkvalitativa råd i planprocessen har under året påverkats av att underlag för våra bedömningar i ökande omfattning har saknats eller varit bristfälliga. Detta kan komma att få konsekvenser för möjligheten att bygga en hållbar stad de kommande åren.

Viktiga framtidsfrågor

Inför 2017 finns flera viktiga framtidsfrågor som bör lyftas fram. Den viktigaste handlar om behovet av att bredda miljö- och klimatnämndens målbild till att inte bara inkludera de tolv lokala miljömålen, utan ta ett bredare grepp över de sjutton mål som ingår i FN:s globala hållbarhetsmål. Denna förändring innebär inte en utvidgning av uppdraget utan endast ett förtydligande av det faktum att vi arbetar mot fler mål än miljömålen. Andra viktiga framtidsfrågor är behovet att ytterligare stärka det stadenövergripande arbetet och att ta kompetensförsörjningsutmaningen på allvar. En modern miljöförvaltning som aktivt och effektivt bidrar till stadens hållbara utveckling kommer behöva kompletterande kompetenser till de som vi har idag.

Kommunfullmäktiges mål och uppdrag

Miljö- och klimatnämnden bedömer att vi har bidragit till att kommunfullmäktiges budget för 2016 har kunnat genomföras. När det gäller vissa mål bedömer vi att vi har

haft ett visst bidrag till måluppfyllelse, medan vi i andra delar bedömer att vi har lämnat ett betydande bidrag till måluppfyllelsen. Bland de senare vill vi lyfta fram vårt bidrag till minskad klimatpåverkan och hållbart resande. Men också i arbetet med att öka andelen hållbara upphandlingar och i att säkerställa att mänskliga rättigheter och likabehandling ska genomsyra verksamheten. Motsvarande gäller för kommunfullmäktiges uppdrag där vi genomfört merparten av dem som var relevanta för oss. När det gäller de uppdrag som var direkt riktade till miljö- och klimatnämnden så har två av uppdragen genomförts (revidering av miljöprogrammets handlingsplan och ftalatförbudets efterlevnad), medan det tredje (målnivå för klimatpåverkan från inköp av varor och material) fortfarande pågår.

Ekonomi

Helårsresultatet uppgår till plus 1,9 miljoner kronor vilket också är avvikelsen mot budget. Såväl intäkterna som kostnaderna blev lägre än budgeterat. Under året har vi haft relativt många vakanser. Dessa har uppstått dels för att det har varit svårt att rekrytera rätt kompetens till vissa projekt, dels på grund av personalomsättning och sjukfrånvaro. Personalvolymen har alltså varit mindre än budgeterat vilket har resulterat i såväl lägre personalkostnader som mindre tillsyns- och kontrollverksamhet och därmed lägre avgiftsintäkter än budgeterat. Den årsavgiftsfinansierade tillsyns- och kontrollverksamheten har dock genomförts enligt plan, vilket betyder att det inte finns någon tillsynsskuld vid ingången till 2017. Alla miljöstimulansmedelsfinansierade projekt har inte genomförts fullt ut, vilket har medfört lägre bidragsintäkter och lägre kostnader än budgeterat.

2 Verksamhetsanalys

2.1 Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling

Tillsyn och kontroll

Under året har vi inom livsmedelskontrollen fortsatt arbetat med att utveckla våra arbetsätt med syftet att nå en större effekt med våra kontrollverksamhet. Arbetet har haft fokus på att öka kvaliteten i kontrollerna samt att utveckla kontroller inom områden som inte har kontrollerats i så stor omfattning tidigare. Detta har medfört att vi har lagt ner mer tid på varje enskild kontroll. Att vi fått högre kvalitet och blivit effektivare i våra kontroller, och därmed nått vårt syfte, indikeras genom att en högre andel av våra kontroller har lett till beslut med krav på att åtgärda brister. Detta i sin tur leder till fler uppföljande kontroller för att följa upp efterlevnaden av våra beslut.

Genom en dom i Högsta förvaltningsrätten gällande överklagade avgifter har vi fått klarlagt att vi inte kan ta ut avgift för den tid det tar att skriva beslut på grund av brister vi har upptäckt vid en planerad kontroll. Eftersom vi tidigare tagit ut extra avgift för detta, så innebär det att vi under halva 2016 fått finansiera denna tid genom att ta resurser från den planerade kontrollen. Detta tillsammans med vårt arbete för att öka kvaliteten och effektiviteten i vårt arbete har inneburit att vi i år har kontrollerat färre livsmedelsverksamheter än tidigare år.

Tillsynsverksamheten inom hälsoskydd har genomförts enligt plan, med undantag för ett par delområden. Det har till exempel inkommit färre ansökningar om att anlägga enskilda avlopp än vi hade prognostiserat, vilket medfört färre ärenden. Vidare har antalet bostadsklagomål minskat, samtidigt som handläggningstiden för dessa också har minskat och kostnadstäckningsgraden har ökat. Detta är ett resultat av förändrade arbetssätt. Inom områdena miljöskydd och mark- och vattenskydd har vi inte klarat att följa verksamhetsplanen fullt ut. Det gäller framförallt inom fordonsområdet (verkstäder och tvätt) och förorenade områden. Erfarna medarbetare har slutat och flera medarbetare är föräldralediga. Detta i kombination med att det tar tid att rekrytera har gjort att vi inte har hunnit med all planerad timavgiftsfinansierad tillsyn. Vår bedömning är att vi kommer att ta igen detta under våren 2017. Avvikelserna avser uteblivna ansökningar och viss timtillsyn. Den tillsyn som är årsavgiftsfinansierad har genomförts.

Projektet "Strategisk tillsyn för att nå miljömålen", som finansierats med miljöstimulansmedel (MIST), har gett oss goda möjlighet att undersöka dels hur vi kan arbeta mer effektivt inom miljötillsynen, dels hur verksamheten kan bidra till en större positiv effekt på miljön. Vårt arbete med att säkerställa fokus på miljömålsstyrd tillsyn kommer vi se effekter av framöver. Även MIST-projekten om fritidsbåtars miljöpåverkan och kemikalier i varor förväntas skapa respektive har redan skapat miljöeffekt som vi kommer att ha långsiktig nytta av. Inom fritidsbåtsprojektet utbildade vi GREFAB:s personal om hur fritidsbåtars miljöpåverkan kan förebyggas, vilket vi förväntar kommer påverka hur de arbetar med dessa frågor framöver. Kemikalier i varor ledde till att Second hand-butiker omedelbart och i stor utsträckning plockade bort leksaker som innehöll ftalater från sina sortiment.

Stadens miljöstrategiska arbete

Arbetet med genomförandet av miljöprogrammet, klimatstrategiska programmet och kemikalieplanen pågår enligt plan. Däremot har arbetet med att ta fram en handlingsplan för god vattenstatus har inte kunnat genomföras som planerat på grund av att beslut om MIST togs så långt in på året att rekryteringen av en projektledare misslyckades, trots två försök med extern rekrytering. Att anställningen också var tidsbegränsad tror vi påverkade att det var svårt att rekrytera. Vi har dock medverkat i

en analys av förekomst av ett urval av miljögifter i utvalda vattendrag som förvaltningen för kretslopp och vatten gjort. Detta kommer utgöra ett bra underlag för arbetet med handlingsplanen för god vattenstatus under 2017.

Övervakning, uppföljning och analys av stadens miljötillstånd

Uppföljningen av hur långt vi kommit för att nå stadens tolv lokala miljömål visar att vi fortfarande har mycket arbete framför oss innan vi når målen. Det är fortfarande fem mål som är extra svåra att nå eftersom de är globala miljöproblem. Dessa är Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Giftfri miljö, God bebyggd miljö samt Hav i balans. Miljöprogrammets handlingsplan är under revidering och är i skrivande stund ute på remiss till stadens förvaltningar och bolag.

Bearbetning och analys av resultaten från luftövervakningen är ännu inte klara för 2016. Dessa kommer dock att rapporteras via miljömålsuppföljningen och den årsrapport för luft som tas fram årligen.

Under året har vi varit aktiva i ett arbete som koordineras av Länsstyrelsen som syftar till att ta fram ett åtgärdsprogram för att klara de europeiska och svenska krav som finns kring maximala nivåer av kväveoxider i luft. Analysen visar att det kommer att krävas ytterligare åtgärder i staden som framförallt syftar till att minska biltrafiken för att målvärdena ska kunna nås.

En utredning om förekomst och effekter av mikroplaster i miljön, som vi genomfört under året, har resulterat i att denna fråga hamnat på agendan i staden. Flera förvaltningar har nu lagt in i sina planer att de under kommande år ska arbeta med frågan på olika sätt.

Rådgivning genom remisser och yttranden

Inom vårt arbete med att svara på remisser rörande den fysiska planeringen i staden ser vi en ökad tendens att det utredningsmaterial, som behövs för att vi ska kunna ta ställning till olika frågor tas fram för sent eller är bristfälligt. Detta minskar våra möjligheter att lämna högkvalitativa inspel tidigt i processerna, vilket är en nödvändighet för att vi ska kunna bygga en hållbar stad i högt tempo. Anledningen tror vi är det ökade tempo som stadsbyggnadskontoret har i planprocessen och där övriga förvaltningar verkar ha svårt att avsätta resurser i den omfattning som detta kräver för att ta fram de underlag som krävs.

Ett förenklat miljöledningssystem

Miljödiplomeringen har under året påbörjat en långsiktig satsning för att få fler förvaltningar och bolag att arbeta med konceptet miljödiplomering. Uppföljningen av åtgärderna i miljöprogrammet visar att de förvaltningar och bolag som arbetar efter ett miljöledningssystem har kommit längre i sitt miljöarbete än övriga, vilket är en signal på att detta är ett effektivt arbetssätt.

2.1.1 Viktiga framtidsfrågor

Miljö- och klimatnämndens verksamhet syftar till att såväl Sveriges sexton nationella miljömål (via tillämpning av miljöbalken) som Göteborgs tolv lokala miljömål ska nås. Vi ser att det finns behov av att utöka vår målbild så att de kommer att utgöras av FN:s 17 globala hållbarhetsmål. Syftet med denna utvidgning är att få tydliga mål och samtidigt synliggöra det arbete som görs med fokus på människors hälsa. Exempel på viktigt pågående hållbarhetsarbete som saknas i miljömålen är hygien-, smittskydds- och livsmedelssäkerhetsarbete. En annan fördel är att FN:s globala hållbarhetsmål också

inkludera andra för staden relevanta frågor som framförallt handlar om social hållbarhet. Här har vi inte direkta uppdrag, men indirekt ska vårt arbete också bidra till ett socialt hållbart Göteborg. Exempel som kan nämnas är arbetet mot ett jämlikt Göteborg. Förändringen skulle inte innebära en utvidgning av vårt uppdrag utan endast ett förtydligande av att vi jobbar mot fler mål än miljömålen.

En annan viktig framtidsfråga är hur vi ska kunna utveckla våra egna verksamhetsmål så att de får en tydlig koppling till FN:s globala hållbarhetsmål och verkligen bidrar till måluppfyllelse. Detta arbete kommer att intensifieras under 2017.

Vi har också identifierat behov för att utveckla metodik för att kunna följa upp effekt och nytta av den verksamhet som vi bedriver. Uppföljning av måluppfyllelsen av stadens tolv lokala miljömål är ett sådant verktyg, men det ger ju en sammanfattande bild av allas bidrag (stadens förvaltningar och bolag, verksamhetsutövarna samt boende och besökare) inom detta område och inte specifikt miljöförvaltningens bidrag. Målet med denna uppföljning är att ge oss underlag för att kunna genomföra en medveten och faktabaserad utveckling av verksamheten för att nå en verksamhet med hög kvalitet. Som en del av detta arbete behöver vi ytterligare utveckla vårt arbete med att identifiera passande nyckeltal för att följa upp vår verksamhet.

I vårt stadenövergripande arbete har vi sett exempel på att det brister i förankringen av pågående projekt mellan deltagarna i arbetsgrupper, styrgruppen och förvaltnings- och bolagsledningar. Detta gör arbetet mindre effektivt. Vi behöver hitta nya arbetssätt som minskar risken för att det här problemet ska uppstå framöver.

Kompetensförsörjning är en utmaning för stora delar av staden. Vi behöver utveckla vårt arbete så att vi långsiktigt kan attrahera och rekrytera personal med den kompetens som vi behöver. Vi behöver också se över hur vi arbetar med att kompetensutveckla den personal vi redan har så att de också på längre sikt svarar mot förvaltningens behov.

2.2 Fördjupad analys beträffande ekonomi

2.2.1 Analys av årets utfall

	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015
Intäkter	63 413	67 912	-4 499	57 770
Kostnader	-115 256	-121 661	6 405	-109 750
Finansnetto	-1	0	-1	3
Kommunbidrag	53 750	53 750	0	52 500
Resultat	1 906	0	1 906	524
Justering eget kapital	-1 906	0	-1 906	932
Eget kapital	-6 930	-5 024	-1 906	5 024

Helårsresultatet uppgår till plus 1,9 miljoner kronor vilket också är avvikelsen mot budget.

Såväl intäkter som kostnader blev lägre än budgeterat. Under året har vi haft relativt många vakanser. Dessa har uppstått dels för att det har varit svårt att rekrytera rätt kompetens till vissa projekt, dels på grund av personalomsättning och sjukfrånvaro. Personalvolymen har alltså varit mindre än budgeterat vilket har resulterat i såväl lägre personalkostnader som mindre tillsyns- och kontrollverksamhet och därmed lägre avgiftsintäkter än budgeterat.

Den årsavgiftsfinansierade tillsyns- och kontrollverksamheten har dock genomförts enligt plan, vilket betyder att det inte finns någon tillsynsskuld vid ingången till 2017.

Däremot har den planerade timavgiftsfinansierade verksamheten inte genomförts helt enligt plan på grund av den underbemanning som nämns ovan. De största avvikelserna avseende avgiftsintäkterna återfinns inom miljötillsynen, där tillsynen av bland annat avlopp, förorenade områden inklusive ansvarsutredningar, deponier, värmepumpar, avfallshantering samt fastighetsägare inte har nått upp till planerad nivå. Inom förorenade områden har mycket tid behövt avsättas till att svara på remisser som en följd av att staden växer. Kostnaden för denna tid finansieras med kommunbidrag.

Under hösten 2016 gjordes nyrekryteringar som gör att förutsättningarna för att klara 2017 års verksamhet är goda.

Fler uppdrag än väntat inom luft- och bullerområdena gav högre intäkter än budgeterat.

Cirka 70 procent av beviljade och budgeterade miljöstimulansmedel har förbrukats under året. I något projekt har det varit svårt att rekrytera rätt kompetens. Andra projekt har kunnat genomföras till en lägre kostnad än budgeterat. Detta har sammantaget inneburit en budgetavvikelse på cirka tre miljoner kronor på såväl intäktssidan som kostnadssidan.

Övriga verksamhetskostnader uppvisar en positiv budgetavvikelse på cirka 2,4 miljoner kronor. Kostnaderna för köpta tjänster, reparation och underhåll samt leasing har blivit lägre än budgeterat.

Avvikelsen mot utfall föregående beror främst på att nämndens verksamhet utökades med ett antal projekt som beviljades miljöstimulansmedel med sammanlagt cirka nio miljoner kronor, varav cirka sex miljoner kronor förbrukades.

2.3 Värdering av eget kapital

Det huvudsakliga syftet med nämndernas egna kapital är att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas.

Miljö- och klimatnämnden redovisar per den 31 december 2016 ett eget kapital på 6 930 tkr vilket är lägre än det rekommenderade intervallet på 9 000-11 000 tkr. Utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv ser miljö- och klimatnämnden dock inget behov av ett eget kapital i den storleksordningen.

Nämndens myndighetsutövning (livsmedelskontroll och miljötillsyn) finansieras till stor del med avgifter enligt fastställda taxor. En tänkbar risk är att kontroll- och tillsynsavgifter inte kan debiteras i budgeterad omfattning, vilket skulle innebära att personalkostnader behöver finansieras med eget kapital. Kostnaden (lönkostnader och OH) för en årsarbetare beräknas schablonmässigt till knappt en miljon kronor. Nämndens nuvarande egna kapital skulle alltså kunna finansiera upp till sju årsarbetare, om så blev nödvändigt. Nämnden bedömer dock att det är tillräckligt att kunna klara ett par tjänster.

Kostnader för intensifierad verksamhetsutveckling, inklusive ökad digitalisering, och lokalförändringar/-förbättringar för att stimulera nya och effektivare arbetssätt, kan komma att kräva finansiering genom ianspråktagande av eget kapital.

Mot bakgrund av vad som sagts ovan anser miljö- och klimatnämnden att ett eget kapital på 4 000 tkr kan vara rimligt. Miljö- och klimatnämnden återredovisar därför 2 930 tkr.

2.4 Utveckling inom personalområdet

2.4.1 Personalvolym och lönekostnad

Belopp i tkr	2016	2015	2014
Lönekostnad exkl arvoden	61 957	57 457	55 176
Arbetad tid (årsarbetare)	159,8	152,3	154,3
Lönekostnad per årsarbetare	387,7	377,3	357,6

Personalvolymutvecklingen (årsarbetare)

Personalvolymen har ökat. Merparten av detta är tidsbegränsat anställda där de flesta arbetar i projekt som finansieras av miljöstimulansmedel.

Lönekostnad per årsarbetare

Lönekostnaden per årsarbetare har ökat med 2,8 procent. Lönekostnadsökningen genom 2016 års lönerevision uppgick till cirka 3,5 procent.

2.4.2 Övrig utveckling inom personalområdet

Förvaltningen har en demografisk fördelning med avseende på ålder bland personalen som innebär relativt många föräldralediga. Detta betyder i sin tur en relativt hög andel vikarier.

När det gäller att rekrytera kvalificerade medarbetare så ser vi en märkbar skillnad på vilka som söker när vi utannonserar tjänster tillsvidare eller om vi utannonserar vikariat. Vid vikariat får vi inte de mer kvalificerade och erfarna sökande som vi gärna vill se, vilket väl är vad man kan förvänta. Man är inte beredd att flytta från en tillsvidaretjänst i en annan kommun till ett vikariat i Göteborg. Som en konsekvens av detta är vi nu under en period restriktiva med att bevilja tjänstledigheter andra än de som är lagstadgade, för att på så sätt hålla nere antalet vikarier.

Under 2016 har vi arbetat med att öka kvaliteten i rekryteringsprocessen genom att bland annat öka normmedvetenheten hos cheferna. Det gör vi genom att utveckla kompetensen bland cheferna kring kompetensbaserad rekrytering med fokus på omedvetna attityder och fallgropar i intervjuerna, samt hur vi i rekryteringen ska agera för att hitta de förmågor vi vill ha i verksamheten.

För att kvalitetssäkra den del i kompetensförsörjningsprocessen som handlar om avveckling har vi en strukturerad process när det gäller avgångssamtal, både gällande medarbetare och chefer. Vid miljöförvaltningen har de som slutar, oavsett orsak, avgångssamtal med sin närmaste chef och med personal från HR-avdelningen. Det är av stor betydelse för arbetsgivaren att få en bild av vad medarbetare och chefer har tyckt om sitt arbete och varför de väljer att sluta. Vi ser att de som slutar gör det av olika anledningar - till exempel kan vi nämna att medarbetare önskar att gå vidare till nya utmaningar men att också vår lönebildning har betydelse. Vi jobbar aktivt med lönebildningen. I övrigt ser vi inga behov av förändringar med utgångspunkt i vad som kommer fram i avgångssamtalen.

Vi har även sett att vi har vissa brister i förvaltningens introduktion av nya medarbetare. Vi vill till exempel att nya medarbetaren tidigt ska få ett "hela staden-perspektiv", Detta för att snabbare komma in i sitt arbete och få förståelse för i vilket sammanhang som vi

befinner oss i. Som en konsekvens av detta arbetar vi nu med att förändra vår introduktion.

Förvaltningens bedömning efter 2016 års löneanalys är att gruppen inspektörer och miljöutredare i lönebox H och I inte når upp till de lönepolitiska målen som fastställts av personal- och arbetsmarknadsutskottet, trots extra lönesatsningar 2013, 2014 och 2015. Förvaltningen har ett fortsatt behov att även 2107 satsa extra medel på denna grupp för att nå stadens målnivåer.

Den förvaltningsövergripande arbetsmiljöanalysen och avdelningarnas arbetsmiljöronder visar på att vi behöver arbeta vidare inom området organisatorisk och social arbetsmiljö, med fokus på stress och arbetsbelastning. Chefer och skyddsombud har fått utbildning inom området organisatorisk och social arbetsmiljö. För att kunna identifiera övergripande arbetsmiljöproblem på ett tidigt stadium, för att snabbt kunna agera och ta tag i problem, har vi beslutat att vi oftare, varje månad, ska göra mätningar av arbetsmiljön genom riktade frågor. Vi ser detta som ett komplement till stadens medarbetarenkät.

Den totala sjukfrånvaron 2016 var sex procent varav två procent var i form av kort sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron har under årets månader varierat mellan fem och sju procent. Vid en jämförelse med övriga fackförvaltningar ser vi att vi ligger strax över medelnivå. Den totala sjukfrånvaron har ökat något jämfört med 2015 då den låg på drygt fem procent. Andelen kort sjukfrånvaro var ungefär samma då som för 2016.

2.5 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

2.5.1 Intern kontroll

Intern kontroll har i bedrivits inom de områden och i huvudsak med de metoder som angetts i internkontrollplanen för 2016. Den interna kontrollen har följts upp och resultatet har sammanställts efter intervjuer med ansvariga för respektive kontrollområde. Här redovisas de viktigaste resultaten från uppföljningen.

Kontrollområde	Resultat	Åtgärd
Tillsyn och kontroll – livsmedelskontroll	God systematik i verksamhetsplaneringen. Riskklassning görs systematiskt och regelbundet i enlighet med Livsmedelsverkets riktlinjer. Svårigheter att analysera resultat för att mäta effekt på längre sikt.	Förbättringsåtgärder gällande resultatanalys, processer och arbetssätt samt riskanalys. Se beskrivning under tabellen.
Tillsyn och kontroll – miljötillsyn	Systematik i verksamhetsplaneringen. Riskklassning görs systematiskt och regelbundet. Svårigheter att analysera resultat för att mäta effekt på längre sikt.	Som ovan
Miljöstrategiskt arbete – inriktning och effekt	Verksamhetsplaneringen utgår från miljömålen och baseras på stadens och förvaltningens styrande dokument samt på förvaltningens behovsutredning. Svårigheter att analysera resultat för att mäta effekt på längre sikt.	Som ovan
Planering och uppföljning, effektivitet och resursanvändning	Planerings- och uppföljningsarbete görs, bland annat i form av behovsutredning. Det finns dock	Förbättringsåtgärder gällande resultatanalys samt processer och arbetssätt.

Kontrollområde	Resultat	Åtgärd
	vissa brister i systematik och metodik.	
Resurssättning/resursfördelning	Vi klarar av "ska" och "bör" och en stor del av "kan". Resurserna är tillräckliga men det finns vissa brister i planering och prioritering.	Som ovan
Budget, uppföljning, prognos, analys	Planerade kontroller och avstämningar har genomförts, prognoser har lämnats enligt plan och checklistor följts. Avvikelser har analyserats. Vissa brister i periodisering och prognostisering.	Förbättringsåtgärder gällande resultatanalys.

Resultatanalys

Kartlägga och utvärdera de mest väsentliga processerna. Utveckla en systematik/metod. Avsätta resurser för analys. Utveckla verktyg för analys av verksamhetsdata. Utbilda chefer och nyckelpersoner i verksamhetsanalys.

Processer och arbetssätt

Kartlägga, analysera och vid behov utveckla de mest väsentliga processerna. Utveckla och vid behov förändra arbetssätt. Kommunicera vikten av att tillämpa arbetssätten så som de beskrivs.

Risikanalys

Ta fram och kommunicera en modell för riskanalys. Kontrollera att den används.

Åtgärdsplan

2.5.2 Sponsring

Miljö- och klimatnämnden har inte haft något sponsringsåtagande under 2016.

2.5.3 Göteborgs Stads kommunikationsstrategi

Vi har initierat ett internt arbete med att ta fram en kommunikationsstrategi för förvaltningen och i det arbetet är stadens kommunikationsstrategi en viktig utgångspunkt. Inledningsvis identifierades fem utvecklingsområden som vi arbetat med under året. Parallellt med detta arbete har vi gått över till att använda stadens nya mallar etc. i de material som vi tar fram.

2.5.4 Koordinering av arbetet med Green Digital Charter

Arbetet med GDC var nedprioriterat under våren på grund av hög arbetsbelastning. Under senare delen av hösten samordnades ett första möte med en arbetsgrupp som ska jobba med både GDC och hållbar IT som Intraservice samordnar. Arbetsgruppen ska framöver titta på vilka projekt som kan passa in i GDC.

2.5.5 Samverkan med Social ekonomi utifrån den lokala överenskommelsen om samverkan mellan staden och Social ekonomi

Miljö- och klimatnämnden har under 2016 inte samverkat med Social ekonomi, då det

är svårt att hitta samverkansområden inom ramen för nämndens uppdrag.

3 Uppföljning av kommunfullmäktiges budget

3.1 Sammanfattande uppföljning av kommunfullmäktiges mål

Bedömning av förväntad måluppfyllelse

Grön = God

Utveckling åt rätt håll/Stark trend/om mätetal finns - *tydlig ökning*

Gul = Viss

Utveckling åt rätt håll/Svag trend/om mätetal finns - *ökning*

Röd = Ingen

Utveckling åt fel håll/Ingen alltså svag trend/om mätetal finns - *ingen ökning alltså minskning.*

Blå = Svårbedömt

Utvecklingen är svårbedömd/om mätetal finns - olika tal visar olika riktning. *Används även om målet inte är prioriterat alltså ej relevant för nämnden.*

Mål	Bedömning av förväntad måluppfyllelse under mandatperioden	Eventuell kommentar
Göteborg ska vara en jämlik stad	 Viss	Vårt arbete med riktad fastighetsåtgärtsplan gör att vi jobbar förebyggande med inomhusmiljön i staden, och kan fokusera på utsatta områden.
Alla stadens verksamheter ska genomsyras av mänskliga rättigheter och främja likabehandling	 God	Mänskliga rättigheter är en del av verksamheten och vi behöver arbeta vidare med normmedvetenhet.
Den strukturella könsdiskrimineringen ska motverkas.	 Viss	Vårt jämställdhetsindex (JÄMIX) har ökat från 106 till 122. Fördelningen män/kvinnor är 26/74 vilket är i stort sett den fördelning vi haft de senaste åren.
Göteborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande ska öka	 Svårbedömt	Detta mål har inte prioriterats av vår nämnd
Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras.	 Svårbedömt	Inte relevant för vår nämnd
Skolan ska i ökad omfattning kompensera för elevers olika förutsättningar på såväl elevnivå som skolnivå.	 Svårbedömt	Inte relevant för vår nämnd

Mål	Bedömning av förväntad måluppfyllelse under mandatperioden	Eventuell kommentar
Äldres livsvillkor ska förbättras	■ Viss	Vi genomför miljötillsyn av äldreboenden
Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp	■ God	
Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre	■ Viss	
Det hållbara resandet ska öka	■ God	Vi är ett gott exempel i staden avseende tjänsteresor och deltar i flera satsningar för att stimulera hållbart resande
Sysselsättningen för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka	■ Svårbedömd	Detta mål har inte prioriterats av vår nämnd
Samverkan för fler hållbara innovationer och jobbtillväxt ska öka	■ Viss	Vi deltar aktivt i stadens förenklaarbete och andra satsningar t.ex. stadens innovationsstrategi och MISTRA Urban Futures. Det finns ytterligare utvecklingspotential.
Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka	■ Viss	
Tillgängligheten till kultur ska öka	■ Svårbedömd	Detta mål har inte prioriterats av vår nämnd
Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra	■ God	Löneanalysen visar att det inte finns några osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor vid miljöförvaltningen.
Göteborg ska öka andelen hållbara upphandlingar	■ God	

3.2 Sammanfattande uppföljning av kommunfullmäktiges uppdrag

Uppdrag	Har uppdraget utförts? Ja/Nej	Om uppdraget inte har utförts; kort kommentar om orsaken till det och ev till vilken del uppdraget har genomförts
Alla nämnder och bolag ska ta fram likabehandlingsplaner i förhållande till alla diskrimineringsgrunder. Arbetet ska gälla ur såväl personal- som invånarperspektiv.	Ja	

Uppdrag	Har uppdraget utförts? Ja/Nej	Om uppdraget inte har utförts; kort kommentar om orsaken till det och ev till vilken del uppdraget har genomförts
Den normkritiska kompetensen ska höjas i stadens verksamheter.	Ja	HR har fått utbildning - kompetenshöjande aktiviteter för chefer och medarbetare är inplanerade under 2017.
Göteborgs Stads modell och annat arbete för social hänsyn i offentlig upphandling ska fortsätta utvecklas och användas i ökad omfattning för att skapa sysselsättning för personer långt ifrån arbetsmarknaden.	Ja	
Antalet ferieplatser i staden ska öka.	Nej	Ej haft personella resurser att ta emot feriearbetare.
Av den arbetade tiden i Göteborgs Stad ska max fem procent utföras av timavlönad personal.	Ja	
Andelen födda utanför Norden samt andelen kvinnor ska öka på chefsnivå.		
- avseende födda utanför Norden på chefsnivå	Nej	I den chefsrekryteringen vi gjorde 2016 fick vi inga sökande med ickenordisk bakgrund som hade den kompetens vi sökte.
- avseende kvinnor på chefsnivå	Nej	70 procent av förvaltningens chefer är kvinnor.
En handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön för de grupper som har högst sjukfrånvaro ska tas fram, med fokus på de grupper som i Medarbetarenkäten inte definierade sig som kvinna eller man.	Nej	Vi har inget resultat på den bakgrundsvariabeln i föregående enkät.
Att minst 50 procent av stadens tjänsteupphandlingar görs med sociala hänsyn.	Ja	

Könsfördelning friskvård

Procent	Kvinnor	Män
Friskvårdsbidrag	79	21
Cykelbidrag	62	38
Träning, individer	71	29
Träningstillfällen	60	40
Förvaltningens könsfördelning	74	26

3.2.1 Uppdrag riktade till miljö- och klimatnämnden

Uppdrag	Har uppdraget utförts? Ja/Nej	Om uppdraget inte har utförts; kort kommentar om orsaken till det och ev till vilken del uppdraget har genomförts
Under 2016 ska en revidering av handlingsplanen till Miljöprogrammet göras.	Ja	Den är nu på remiss och förväntas beslutas av KS/KF under våren.
Målnivå för klimatpåverkan från Göteborgs Stads inköp av varor och material år 2030 ska utredas.	Nej	Utredningen av klimatpåverkan från stadens inköp av varor och material pågår. Vi samarbetar med bland annat Upphandlingsmyndigheten. Med stöd av utredningen kommer vi under första

Uppdrag	Har uppdraget utförts? Ja/Nej	Om uppdraget inte har utförts; kort kommentar om orsaken till det och ev till vilken del uppdraget har genomförts
		halvåret 2017 föreslå en målnivå och handlingsplan som ska hjälpa staden att minska sina utsläpp via inköpen.
Hur ftalatförbudet och utfasningen av farliga ämnen i märkningspliktiga kemiska produkter efterföljs ska utredas.	Ja	

4 Bokslut

4.1 Sammanfattande analys

Helårsresultatet uppgår till plus 1,9 miljoner kronor vilket också är avvikelsen mot budget. Såväl intäkterna som kostnaderna blev lägre än budgeterat. Under året har vi haft relativt många vakanser. Dessa har uppstått dels för att det har varit svårt att rekrytera rätt kompetens till vissa projekt, dels på grund av personalomsättning och sjukfrånvaro. Personalvolymen har alltså varit mindre än budgeterat vilket har resulterat i såväl lägre personalkostnader som mindre tillsyns- och kontrollverksamhet och därmed lägre avgiftsintäkter än budgeterat. Den årsavgiftsfinansierade tillsyns- och kontrollverksamheten har dock genomförts enligt plan, vilket betyder att det inte finns någon tillsynsskuld vid ingången till 2017. Alla miljöstimulansmedelsfinansierade projekt har inte genomförts fullt ut, vilket har medfört lägre bidragsintäkter och lägre kostnader än budgeterat. Fler uppdrag än väntat inom luft- och bullerområdena gav högre intäkter än budgeterat.

4.2 Resultaträkning

Belopp i tkr	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015
Verksamhetens intäkter				
Taxor och avgifter	46 046	49 564	-3 518	46 445
Bidrag	8 184	10 592	-2 408	4 097
Försäljning av verksamhet	9 114	7 756	1 358	7 194
Övriga intäkter	68	0	68	34
Summa verksamhetens intäkter	63 412	67 912	-4 500	57 770
Verksamhetens kostnader				
Löner och arvoden	-62 558	-65 482	2 924	-57 966
Sociala avgifter och pensionskostnader	-24 106	-25 230	1 124	-23 136
Summa personalkostnader	-86 664	-90 712	4 048	-81 102
Köp av verksamhet	-1 791	-1 770	-21	-2 010
Lokalkostnader	-6 132	-6 148	16	-6 013
Energi	-152	-182	30	-177
Kostnader för transportmedel	-810	-773	-37	-772
Material och reparationer	-1 374	-1 421	47	-1 868
Köp av tjänster	-12 068	-14 946	2 878	-11 873
Övriga verksamhetskostnader	-6 265	-5 710	-555	-5 934
Summa övriga verksamhetskostnader	-28 592	-30 950	2 358	-28 647
Summa verksamhetens kostnader	-115 256	-121 662	6 406	-109 749

Verksamhetens nettokostnader	-51 844	-53 750	1 906	-51 979
Kommunbidrag	53 750	53 750	0	52 500
Finansnetto	0	0	0	3
ÅRETS RESULTAT	1 906	0	1 906	524

4.3 Balansräkning

Belopp i tkr	Bokslut 2016	Bokslut 2015
Kundfordringar	3 545	3 189
Övriga kortfristiga fordringar	3 851	8 785
Förutbetalda övriga kostnader	1 611	1 740
Upplupna övriga intäkter	6 682	606
Kassa och bank	3 262	532
Summa omsättningstillgångar	18 951	14 852
Ingående eget kapital	-5 024	-5 024
Periodens resultat	-1 906	
Summa eget kapital	-6 930	-5 024
Avsättningar för pensioner	0	-1 003
Leverantörsskulder	-3 770	-2 566
Övriga kortfristiga skulder	-217	-102
Upplupna personalkostnader	-4 540	-4 547
Förutbetalda övriga intäkter	-1 151	-932
Upplupna övriga kostnader	-2 343	-678
Summa kortfristiga skulder	-12 021	-9 828
Summa eget kapital och skulder	-18 951	-14 852

5 Prestationer och nyckeltal

Servicemätning av nämndens myndighetsutövning (Insikt)

Insikt är en mätning av kundernas upplevelse av kommunernas myndighetsutövning. Undersökningen är ett verktyg för att mäta effekten av det arbete vi gör för att skapa ett bättre företagsklimat.

Insikt utgörs av en undersökning där en enkät skickas till de företag som haft ett avslutat myndighetsärende med kommunen. De myndighetsområden som undersöks är brandtillsyn, bygglov, markupplåtelse, miljötillsyn (miljö- och hälsoskydd), livsmedelskontroll samt serveringstillstånd. I enkäten ställs frågor avseende sex serviceområden - information, tillgänglighet, kompetens, bemötande, rättssäkerhet och effektivitet.

I tabellen nedan visas undersökningsresultaten över tid.

	Utfall 2016	Målvärde 2016	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2011
Livsmedelskontroll och miljötillsyn						
NKI					68	58
Information					65	61
Tillgänglighet					70	69
Bemötande					71	63
Kompetens					68	64
Rättssäkerhet					65	60
Effektivitet					70	57
Livsmedelskontroll						
NKI	72	> 70	70	67		
Information	71	> 70	70	68		
Tillgänglighet	74	> 70	74	70		
Bemötande	78	> 70	78	74		
Kompetens	72	> 70	74	70		
Rättssäkerhet	71	> 70	71	68		
Effektivitet	74	> 70	74	70		
Antal enkätsvar	731		852	542		
Miljötillsyn						
NKI	65	> 70	63	67		
Information	66	> 70	64	69		
Tillgänglighet	71	> 70	72	74		
Bemötande	74	> 70	71	74		
Kompetens	70	> 70	66	71		
Rättssäkerhet	66	> 70	65	68		
Effektivitet	67	> 70	67	71		
Antal enkätsvar	189		435	311		

Vår målsättning är att ha en tillsyn och kontroll i världsklass som ett verktyg för att

skydda människors hälsa och miljön. Genom att ha en god kommunikation med verksamhetsutövarna och genom att underlätta för dem att göra rätt blir effekten av vår verksamhet större. Vi gör detta genom att vara tydliga, transparenta och förutsägbara i vår roll som myndighet.

Livsmedelskontrollen når målet om att NKI (nöjd kund-index), och värdet för de sex serviceområdena, ska överstiga 70 och arbetar nu vidare för att fortsatt hålla denna nivå. Miljötillsynen når inte upp till målet. Inom vissa serviceområden sjönk resultaten under 2015 jämfört med 2014. Man kan dock glädjande nog se att resultaten under 2016 åter har ökat inom samtliga serviceområden.

2015-års resultat visar att Göteborgs miljö- och hälsoskydd kom på plats 27 och livsmedelskontroll på plats 39 i landet. Detta tyder på att kundnöjdheten generellt är högre för livsmedelskontrollen än miljötillsynen i hela Sverige. Stockholm är bäst i klassen med 90 i NKI för miljö- och hälsoskydd. Inom livsmedelskontroll kom Stockholm på tionde plats med 76 i NKI. Det kan noteras att Göteborgs värden bygger på avsevärt fler enkätsvar jämfört med de andra kommunerna.

Arbetet med att öka kundnöjdheten bygger på att vi förutsätter att verksamheterna har den kompetens som de behöver och att de vill göra rätt. Att verksamheterna kan och vill göra rätt innebär att vi kan renodla våra roller. Verksamheterna är ansvariga för att de följer lagar och regler och vi kontrollerar att det är så. Vi tror därför att tydlighet inom myndighetsutövningen skapar förtroende. Genom detta minskar vi risken att vi tar på oss ett ansvar vi inte har och därigenom tar ifrån verksamhetsutövarna deras möjlighet att styra sin egen verksamhet.

Genom tydlighet kring våra roller, vad vi förväntar oss och vad man kan förvänta sig av oss skapar vi en grund för förtroende vilket är en förutsättning för att människor ska förändra beteenden. Tydlighet handlar också om att inte blanda sig i saker vi inte har med att göra och att förändra kommunikationen till att ske på mottagarens villkor och inte på våra.

Den tydliga uppåtgående trenden i våra kundmätningar är ett kvitto på att vi nog tänker och handlar i rätt riktning, men svårigheter finns. Vi ser en utmaning i att förändra attityder och kultur, både i staden och på förvaltningen, med kundens fokus. Det är svårt att få invanda mönster att brytas och förändringen skapar en del negativa reaktioner och rädslor som ibland kan vara svåra att hantera i en organisation. Hierarkier utmanas och vårt eget kontrollbehov behöver stå tillbaka för en nyfikenhet kring hur någon annan uppfattar det vi gör.

Kostnader och tid

	2016	2015	2014
Miljötillsyn			
Bruttokostnader, tkr	43 502	42 606	42 236
Nettokostnader, tkr	18 860	19 053	21 306
Årsarbetare	44	45	48
Arbetad tid (1 600 timmar per årsarbetare)	70 400	72 000	76 800
Livsmedelskontroll			
Bruttokostnader, tkr	28 441	26 382	26 089
Nettokostnader, tkr	6 721	4 443	3 716
Årsarbetare	29	26	28
Arbetad tid (1 600 timmar per årsarbetare)	46 400	41 600	44 800

	2016	2015	2014
Stadsmiljö			
Bruttokostnader, tkr	40 229	36 677	33 122
Nettokostnader, tkr	26 086	26 813	23 182
Årsarbetare	35	31	29
Arbetad tid (1 600 timmar per årsarbetare)	56 000	49 600	46 400
Totalt			
Bruttokostnader, tkr	112 172	105 665	101 447
Nettokostnader, tkr	51 667	50 309	48 204
Årsarbetare	108	102	105
Arbetad tid (1 600 timmar per årsarbetare)	172 800	163 200	168 000

I tabellen ovan presenteras de totala kostnaderna för de tre olika kärnverksamheterna samt den tid som producerats. Här framgår att miljötillsyn som den största verksamheten har haft en ökning i sina bruttokostnader, men en minskning i nettokostnaderna. Detta visar att intäkterna från avgifter har ökat vilket vi eftersträvat. Inom livsmedelskontrollen har däremot nettokostnaderna ökat vilket bland annat beror på en dom i Högsta förvaltningsdomstolen (se kap 2.1). Nettokostnaderna för avdelningen för stadsmiljö har legat ganska konstant de sista två åren samtidigt som antalet årsarbetare har ökat. Detta illustrerar en större grad av annan finansiering, som till exempel miljöstimulansmedel.

Nyckeltal - nettokostnader

Nettokostnader inkl OH i kronor per	2016	2015	2014
Miljötillsyn			
årsarbetare	428 636	423 400	443 875
årsarbetartimme	268	265	277
delegationsbeslut	9 111	6 660	8 647
ärende	2 349	2 459	2 642
handling	548	544	634
Livsmedelskontroll			
årsarbetare	231 759	170 885	132 714
årsarbetartimme	145	107	83
delegationsbeslut	5 321	5 125	4 716
ärende	1 575	1 479	1 313
handling	598	568	538
Stadsmiljö			
årsarbetare	745 314	864 935	799 379
årsarbetartimme	466	541	500
ärende	30 333	30 749	32 468
handling	6 000	7 572	6 983
Totalt			
årsarbetare	478 398	493 225	459 086
årsarbetartimme	299	308	287

Nettokostnader inkl OH i kronor per	2016	2015	2014
delegationsbeslut (miljötillsyn och livsmedelskontroll)	7 675	6 303	7 694
ärende	4 155	4 328	4 152
handling	1 094	1 085	1 100

För att kunna följa upp och utvärdera vår verksamhet arbetar vi på att finna passande framgångsfaktorer och nyckeltal. I ovan och nedan redovisas ett första förslag till nyckeltal som vi skulle kunna använda oss av. I nuläget har vi valt att endast inkludera ett mycket begränsat urval av vår analys för några få av dessa nyckeltal. Vi kommer löpande att utveckla våra nyckeltal och analyserna av dem. Detta kommer att framgå av kommande uppföljningar.

När det gäller nettokostnaderna så ska de skilja mellan de tre avdelningarna. Livsmedelskontrollen är primärt finansierad via verksamhetsutövarnas avgifter som debiteras på årsbasis. Här kan en kostnadstäckning på 85 procent vara att sträva efter. Miljötillsynen är också primärt finansierad av verksamhetsutövarnas avgifter. Ungefär hälften av avgifterna debiteras på årsbasis och hälften per timme. De timdebiterade intäkterna kan variera mellan åren beroende på antalet inkomna anmälningar och klagomål, samt hur vi väljer att lägga ut timtillsynen mellan åren. Kostnadstäckningen bör här vara lägre än livsmedelskontrollen eftersom det är en större andel av verksamheten som vi inte kan ta betalt för, som att svara på remisser. Verksamheten på avdelningen Stadsmiljö är primärt finansierad via kommunbidraget, och här är det inte relevant att titta på kostnadstäckning. Undantaget är dock diplomeringsverksamheten som till 100 procent ska finansieras med avgifter, liksom delar av luftkvalitetsarbetet.

Detta ses tydligt om man jämför avdelningarna Livsmedelskontroll, Miljötillsyn och Stadsmiljö. Nettokostnaden per årsarbetartimme är som förväntat högst på Stadsmiljö och lägst på Livsmedelskontroll. Det innebär att Stadsmiljö och Miljötillsyn använder mer skattemedel än Livsmedelskontroll. Miljötillsynen strävar dock efter att öka kostnadstäckningen.

På miljötillsyn har nettokostnaden successivt minskat sedan 2014. Det visar att de effektiviseringsåtgärder som vi har genomfört har gett resultat. Vi har effektiviserat dels genom att göra mer tillsyn, dels genom att ta rätt betalt, vilket har lett till att intäkterna har ökat liksom kostnadstäckningsgraden.

Enligt Naturvårdsverkets rapport (NV-03038-16) om tillsynen enligt miljöbalken 2015 har merparten (56 procent) av Sveriges kommuner en kostnadstäckningsgrad på mellan 30 och 60 procent. De tillhör alltså samma intervall som vi. Att 30 procent av kommunerna har en högre kostnadstäckning än så indikerar att det finns goda möjligheter även för oss att öka intäktsggraden, vilket i sin tur innebär att verksamhetsutövaren får betala snarare än skattebetalaren.

Livsmedelskontroll - vissa prestationer och nyckeltal

	2016	2015	2014
Intäkter, tkr	21 720	21 969	22 373
Kostnader inklusive OH, tkr	28 441	26 412	26 089
Nettokostnader inklusive OH, tkr	6 721	4 443	3 716
Kostnadstäckningsgrad (intäkter/kostnader)	76 %	83 %	86 %
Inspektörer, antal	29	26	28
Objekt, antal	5 381	5 313	5 279

	2016	2015	2014
Besökta objekt, antal	2 782	2 971	3 560
Besökta objekt, andel	52 %	56 %	67 %
Inspektioner, antal	4 902	4 910	5 733
Ärenden, antal	4 266	3 004	2 831
Delegationsbeslut, antal	1 263	867	788
Inspektioner per inspektör, antal	169	189	205
Ärenden per inspektör, antal	147	116	101
Delegationsbeslut per inspektör, antal	44	33	28
Kostnad per inspektion, kronor	5 802	5 379	4 551
Kostnad per ärende, kronor	6 667	8 792	9 215
Nettokostnad per inspektion, kronor	1 371	905	648
Nettokostnad per ärende, kronor	1 575	1 479	1 313

Under 2016 har livsmedelskontrollen lagt energi på att utveckla kontrollen, så att områden som tidigare inte kontrollerats så mycket har fått mer kontroll. Vi har också arbetet med att få en jämn och hög kvalitet i den kontroll vi utför. Detta har inneburit att vi har lagt en del tid på att höja kompetensen hos inspektörerna. Arbetet har resulterat i ett ökat antal beslut på grund av brister hos verksamheterna, vilket visar att vi blivit effektivare på att finna brister. Under året har vi fått en prejudicerande dom från Högsta förvaltningsdomstolen som säger att vi inte kan ta extra betalt för den tid det tar att skriva beslut om vi upptäcker brister vid den planerade kontrollen. Ett ökat antal beslut, samtidigt som vi inte har kunnat ta betalt för den extra tiden har inneburit att vi hunnit färre kontroller än tidigare.

Miljötillsyn - vissa prestationer och nyckeltal

	2016	2015	2014
Intäkter, tkr	24 642	23 553	20 930
Kostnader inklusive OH, tkr	43 502	42 606	42 236
Nettokostnader inklusive OH, tkr	18 860	19 053	21 306
Kostnadstäckningsgrad (intäkter/kostnader)	57 %	55 %	50 %
Inspektörer, antal	44	45	48
Ärenden, antal	8 030	7 748	8 064
Delegationsbeslut, antal	2 070	2 861	2 464
Ärenden per inspektör, antal	183	172	168
Delegationsbeslut per inspektör, antal	47	64	51
Kostnad per inspektör, kronor	988 682	946 800	879 917
Kostnad per ärende, kronor	5 417	5 499	5 238
Nettokostnad per inspektör, kronor	428 636	423 400	443 875
Nettokostnad per ärende, kronor	2 349	2 459	2 642

På miljötillsyn har kostnadstäckningsgraden ökat från 50-57 procent sedan 2014. Den fördelas av naturliga skäl olika mellan de tre enheterna. På Hälsoskydd och Miljösäkerhet är den cirka 70 procent medan den på Mark- och vattenskydd är lägre, cirka 50 procent. Det beror på att Mark- och vattenskydd har fler uppdrag av karaktären svara på remisser och samverkan, bland annat inom staden, alltså sådant som vi inte ska ta betalt för.

Tillsynsrapporter, delegationsbeslut, åtalsanmälningar, miljösanktionsavgifter och viten

	2016	2015	2014
Antal tillsynsrapporter			
Miljötillsyn	936	1 095	1 312
varav hälsoskydd	282	---	---
varav miljöskydd	477	---	---
varav mark- och vattenskydd	177	---	---
Antal delegationsbeslut			
Miljötillsyn	2 070	2 861	2 464
varav hälsoskydd	770	---	---
varav miljöskydd	651	---	---
varav mark- och vattenskydd	649	---	---
Livsmedelskontroll	1 263	867	788
<i>Totalt miljötillsyn och livsmedelskontroll</i>	<i>3 333</i>	<i>3 728</i>	<i>3 252</i>
Antal åtalsanmälningar			
Miljötillsyn	21	20	38
Livsmedelskontroll	3	7	3
<i>Totalt</i>	<i>24</i>	<i>27</i>	<i>41</i>
Antal beslut om miljösanktionsavgift			
Miljötillsyn	90	192	152
Antal ansökningar om utdömande av vite			
Miljötillsyn	7	10	5
Livsmedelskontroll	33	35	40
<i>Totalt</i>	<i>40</i>	<i>45</i>	<i>45</i>

På Miljötillsyn har antalet tillsynsrapporter minskat, liksom antalet delegationsbeslut. I tabellen nedan ser vi att antalet ärenden har ökat under samma period. Handläggningen inklusive remisshanteringen har effektiviserats och vi har förändrat vissa handläggningsrutiner. Ytterligare en orsak till att färre beslut har fattats trots att antalet ärenden har ökat är vårt nya tillsynsområde med kontroll av receptfria läkemedel. Där genomför vi endast själva kontrollen och dokumenterar den i ett kontrollkort. Om åtgärder behöver vidtas, till exempel i form av ett föreläggande eller annat beslut, lämnas ärendet över till Läkemedelsverket.

Generellt sett har vi blivit bättre på att fatta snabba beslut när det behövs, och på att avsluta ärenden som vi inte ska handlägga vidare. Vi har förenklat handläggningen och valt att inte fatta beslut för många av våra yttranden utan istället svarat direkt, till exempel via mail.

Göteborg är, enligt Naturvårdsverkets rapport (NV-03038-16), en av de fem kommuner i landet som fattat flest beslut om miljösanktionsavgift, vilket är naturligt med tanke på Göteborgs storlek. De andra kommunerna bland de fem är Stockholm, Malmö, Södertälje och Norrköping. Anledning till att antalet beslut om miljösanktionsavgifter har sjunkit under 2016 är en förändring i EU:s lagstiftning som gör att vi inte kan utdöma miljösanktionsavgift till de verksamhetsutövare som överhuvudtaget inte rapporterat sin hantering av köldmedia, utan bara till dem som rapporterat för sent. Svensk lagstiftning behöver justeras så att detta ändras, något som Naturvårdsverket

arbetar med.

För Livsmedelskontrollen har antalet delegationsärenden ökat kraftigt under året. Detta är ett utslag av att vi under året har utvecklat vår kontroll. Både att vi har kontrollerat delar som vi tidigare inte kontrollerat lika intensivt, men också för att vi under året har arbetat för att få en hög och jämn nivå i kontrollen. Samtidigt ser man att antalet ansökningar om utdömande av vite minskat något både under 2015 och 2016. Detta är sannolikt en effekt av att vi kontinuerligt arbetar med att förtydliga vår kommunikation, både skriftligt och muntligt; genom att tydligare och enklare förklara riskerna som bristerna innebär och på det sättet ge förutsättningar för verksamhetsutövaren att anpassa lösningarna utifrån vad som bäst passar de aktuella företaget.

Förklaringar

Tillsynsrapport: Skriftlig rapport med resultatet av tillsynen, som miljöinspektören lämnar till verksamhetsutövaren efter ett tillsynsbesök.

Delegationsbeslut: Handläggarna (livsmedelsinspektörer, miljöinspektörer och miljöutredare) fattar beslut på delegation av miljö- och klimatanmännen via direktören. Delegationsbesluten rapporteras vid varje nämndsammanträde.

Beslut, överklaganden, ärenden och handlingar

	2016	2015	2014
Antal överklagade beslut			
Miljötillsyn	87	130	91
varav beslut om avgifter (fakturor)	31	37	36
Livsmedelskontroll	51	42	42
varav beslut om avgifter (fakturor)	22	27	24
<i>Totalt miljötillsyn och livsmedelskontroll</i>	<i>138</i>	<i>172</i>	<i>133</i>
Antal avgjorda överklaganden i överinstans			
Miljötillsyn ej ändring	46	79	60
Livsmedelskontroll ej ändring	17	40	17
<i>Totalt ej ändring</i>	<i>63</i>	<i>119</i>	<i>77</i>
Miljötillsyn ändring	15	23	14
Livsmedelskontroll ändring	11	19	10
<i>Totalt ändring</i>	<i>26</i>	<i>42</i>	<i>24</i>
Antal ärenden			
Miljötillsyn	8 030	7 748	8 064
varav hälsoskydd	1 900	---	---
varav miljöskydd	4 234	---	---
varav mark- och vattenskydd	1 896	---	---
Livsmedelskontroll	4 266	3 004	2 831
Stadsmiljö	860	872	714
<i>Totalt</i>	<i>13 156</i>	<i>11 624</i>	<i>11 609</i>
Ett urval av ärendetyper, antal ärenden			
Tillstånd värmepump	277	341	307
Periodisk kontroll köldmedieanläggning	1 792	1 770	1 825
Klagomål boendemiljö	232	238	292

	2016	2015	2014
Klagomål buller	314	373	373
Klagomål livsmedelsverksamhet	283	271	282
Misstänkt matförgiftning	362	298	273
Miljödiplomering	289	313	337
Antal handlingar			
Miljötillsyn	34 386	35 000	33 609
varav hälsoskydd	12 327	---	---
varav miljöskydd	13 207	---	---
varav mark- och vattenskydd	8 852	---	---
Livsmedelskontroll	11 236	7 828	6 911
Stadsmiljö	4 348	3 541	3 320
<i>Totalt</i>	<i>49 970</i>	<i>46 369</i>	<i>43 840</i>

Endast en liten del av våra beslut överklagas och som regel får vi rätt i högre instans. Detta tyder på att våra arbetssätt är rättssäkra.

Klagomål på boendemiljöer har minskat över tid, vilket kan beror på en kombination av vårt målmedvetna arbete med effektivare handläggning samtidigt som vi arbetat med riktad fastighetsägartillsyn.

Antalet anmälningar om misstänkta matförgiftningar har ökat kontinuerligt sedan 2014. Detta beror troligen på att det blivit mer känt att man kan och bör anmäla misstänkt matförgiftning till Miljöförvaltningen, samtidigt som vår e-tjänst gjort det lättare att göra en anmälan.

Inom livsmedelskontrollen har vi sedan några år tillbaka arbetat med nya sätt för att utforma våra beslut (främst gällande brister i märkning och information). Syftet är att de ska bli så tydliga som möjligt, utan att gå i allt för mycket detaljer om konkreta brister. Målet är att göra det lättare för verksamhetsutövarna att göra rätt på långsikt, och inte bara åtgärda de faktiska brister som vi ser just nu. Samtidigt måste våra beslut vara rättsäkra, dvs. det ska klart och tydligt framgå vad företagen behöver åtgärda för att följa våra beslut. Detta förfarande har tidigare inte prövats i någon större utsträckning hos domstolarna, vilket resulterade i att vi under 2014 och 2015 fått olika besked från olika prövningsinstanser. Under 2016 har vi dock fått ett antal avgöranden från Kammarrätten som har förtydligat både för oss och övriga prövningsinstanser hur besluten kan formuleras. Det innebär att antalet beslut som ändras till vår nackdel har minskat kraftigt under 2016.

Inkomna remisser 2016

Remisstyper fördelade på avsändare	A	B	C	D	E	Totalt
Övergripande frågor (ej miljö och klimat)	9		2			11
Övergripande miljö- och klimatfrågor	13	11	14	2	1	41
Detaljplan, program, översiktsplan			75			75
Bygglöv, rivningslov, marklov			134			134
Strandskydd			17			17
Infrastruktur	5		2			7
Frågor kopplade till miljöbalken	3	12	22	99	7	143
Samråd miljöfarlig verksamhet			33			33

Remisstyper fördelade på avsändare	A	B	C	D	E	Totalt
Tillstånd ordningslagen		73				73
Alkoholservering			181			181
Frågor kopplade till livsmedelslagstiftningen	2	14				116
Totalt	32	110	480	101	8	731

A = Kommunstyrelsen

B = Statliga myndigheter (ej länsstyrelsen i Västra Götaland) och departement

C = Kommunala nämnder (ej kommunstyrelsen) och förvaltningar samt övriga

D = Länsstyrelsen

E = Mark- och miljödomstolen

I tabellen ovan ser man att de allra flesta remisserna som vi besvarar är internkommunala (>500). Det illustrerar att vi delvis utför vårt uppdrag som expert i miljö- och hälsofrågor i staden genom att vara remissinstans. Vi får också relativt många remisser från länsstyrelsen. Detta är tillståndsansökningar, här är det viktigt att vi verkligen agerar som en remissinstans och inte utför länsstyrelsens jobb, vilket det finns en risk för i vår ambitionsiver.

6 Uppföljning av nämndens uppdrag

Uppdrag	Beskrivning	Uppföljning
Förvaltningen ska bidra till att avfall ses som en resurs	Miljöförvaltningen ska bidra till att avfall ses som resurser som ska utnyttjas så effektivt som möjligt enligt "från vagga till vagga"-principen. Rivningsavfall och massor/rester ska återanvändas. Särskilt viktigt är det när arbetet med Västlänken sätter igång. Förvaltningen ska också bidra till att minska uppkomsten av avfall.	Vi har under året gått med i ett projekt finansierat av Mistra: Constructivate - Mer återvinning av bygg och rivningsavfall. Projektets syfte är att hitta vägar till en mer effektiv återvinning och vårt bidrag är bland annat att undersöka hur vår tillsyn kan användas som styrmedel. Arbetet kommer att fortgå även under 2017 och framåt.
Förvaltningen ska tillsammans med Upphandlingsbolaget säkerställa att stadens verksamheter snarast upphör med inköp, användning och spridning av produkter med tillsatser av mikroplast		Förvaltningen har medverkat med sin expertkunskap i Upphandlingsbolagets uppdrag. Det kan också nämnas att samordning av gemensamma kemikaliekrav vid inköp och anläggning av sådant som kan bli mikroplaster, till exempel konstgräs, gummiäsfalt, fallskyddsmattor och liknande samordnas genom kemikalierådet.
Förvaltningens arbete med dagvattenfrågor ska prioriteras		Vi har under året strävat efter att förenkla, förtydliga och effektivisera arbetet med dagvatten i staden. Tillsynen av ledningsnäten har haft extra fokus på frågor som rör dagvatten, bräddning och ovidkommande vatten.
Förvaltningen ska verka för att barns fysiska miljö ska bli bättre	Gröna skolgårdar, miljömåltider, stadsplanering, luftkvalitet och kemikalier är exempel på arbetsområden som vi aktivt arbetar med. Buller är ett växande problem. Barn ska inte bo och leva i ljudnivåer som överskrider de bullervärden staden har kommit överens om. Arbetet med kemikalieplanen ska intensifieras. Vi bidrar med gröna skolgårdar, miljödiplomering, miljökunskap och vår inriktning på bevarandet av naturområden	Ytterligare fem skolor har arbetat med konceptet pedagogiska odlingar under året. Göteborgs universitet har tagit fram en uppdragsutbildning i trädgårdsdidaktik. Vi har i vår tillsyn av förskolor och skolor ställt krav på daglig städning vilket kan påverka hälsan och trivselen för barn som vistas i dessa miljöer, bland annat genom att exponeringen för farliga kemikalier i damm minskar. När det gäller solstrålning och tillgång till skugga och hur det påverkar barns utemiljöer har vi deltagit i en studie som har ökat vår kompetens inom området samtidigt som vi utvecklat tillsynen av solskydd, för att minska risken att barnen i vuxen ålder ska utveckla hudcancer. Under hösten har vi gjort tillsyn av fristående förskolors egenkontroll och kunskap om det kemiska innehållet i varor de köper in. Vi har fortsatt varit aktiva inom planarbetet med fokus på såväl luftkvalitet som buller för att

Uppdrag	Beskrivning	Uppföljning
		säkerställa att nybyggnation följer gällande regelverk.
Förvaltningen ska verka för att den biologiska mångfalden främjas	Inventeringen av känsliga arter ska fortsätta och genom etablerandet av sammanhängande gröna stråk så kan genetiskt stabila biotoper skapas. Arbetet med kompensatoriska åtgärder på hav och land kan utvecklas genom en översyn av den berörda policyn. För att veta om mångfalden ökar eller inte är det viktigt att inventeringar sker regelbundet och att hotade arter får sina biotoper skyddade. Det ska säkerställas att naturen inte är skadad av gifter, skräp, gödningsämnen med mera. Göteborgs stad ska endast upphandla ekologiskt kött och inte köpa hotade arter såsom djuphavsdjur. Staden ska utformas med gröna ytor som ger möjlighet till rekreation, rehabilitering och stadsnära odling. När nybyggnation sker ska kompensatoriska åtgärder för exploaterad växtlighet göras. Nya träd och buskar återplanteras antingen i anslutning till det nya området eller i angränsat område. Dessa åtgärder ska dokumenteras och redovisas i handlingarna.	Ett naturvårdsstrategiskt program har tagits fram och har varit ute på remiss. Riktlinjerna för kompensationsåtgärder för att bibehålla ekosystem har reviderats och varit ute på remiss. Riktlinjer för så kallade grönytefaktorer har tagits fram och varit ute på remiss. Alla tre dokumenten skrivs nu färdigt för beslut i KS/KF under 2017. Vi följer den miljöövervakningsplan som nämnden antagit. I arbetet med remisser kring planer och program tar vi hänsyn till biologisk mångfald.
Förvaltningens arbete för att uppnå god ljudmiljö ska utvecklas ytterligare	Arbetet med bullerfrågorna ska utvecklas ytterligare både genom tillsyn och aktivt arbete i stadens plan- och byggprocess.	Vi har bedrivit aktiv förebyggande tillsyn av egenkontrollen hos verksamheter som spelar musik, t ex restauranger, nattklubbar, hotell och konsertlokaler. Vi har också genom stickprov kontrollerat hur egenkontrollen och verksamheternas rutiner fungerar i praktiken. Flera brister har uppmärksamats vilket har resulterat i uppföljande besök. Vi har fortsatt varit aktiva i planarbetet för att säkerställa att bullerfrågorna får fokus.
Förvaltningen ska prioritera stadens arbete med Göteborg 2021	Under 2016 är temat för jubileumssatsningen kultur. Förvaltningen ska prioritera stadens arbete med Göteborg 2021 och komma med förslag på projekt som miljöförvaltningen kan genomföra som nämnden sedan beslutar. Arbetet görs i samverkan med kulturförvaltningen.	Vi har använt GreenhackGbg som verktyg för att stimulera miljö- och hållbarhetsarbetet i staden i samband med olika kulturarrangemang. Ett exempel är ett tält på kulturkalaset. Aktivt deltagande i planeringen inför stadens arbete Grön och skön stad.
Återkommande livsmedelsinspektioner ska minimeras	Brukarperspektiv gällande livsmedelstillsynen. Det förebyggande arbetet är viktigt. Målet är att behovet av återkommande inspektioner ska	För att nå en god effekt av livsmedelskontrollen så är det viktigt att vi i vår kommunikation tar hänsyn till företagarens förutsättningar och villkor. Bland

Uppdrag	Beskrivning	Uppföljning
	minimeras för dem som följer de instruktioner som förvaltningens inspektörer lämnar.	annat vid bedömning av bristers omfattning och åtgärder är det viktigt att företagaren förstår bristens omfattning och risk för att kunna åtgärda på ett sätt som passar verksamheten. Detta innebär på sikt livsmedelsverksamheter som i högre utsträckning följer lagstiftningens krav. På NKI kan vi se att både bemötande, information och rättssäkerhet är områden som har ökat i kundnöjdhet från 2015 till 2016.
Förvaltningens kemikaliearbete ska utvecklas	Nämnden vill att förvaltningen utvecklar sitt kemikaliearbete riktat mot verksamhetsutövare. I arbetet ska förvaltningen se över vilka möjligheter som finns för att avgiftsfinansiera verksamheten. Möjligheterna till att på ett systematiskt sätt öka medvetenheten och skapa en förändring hos verksamhetsutövare ska vara utgångspunkt för arbetet och även om de juridiska sanktionsmöjligheterna är svaga så finns ofta en omsorg om kunder, varumärke eller brukare som drivkraft. Storstadssamarbetet och det europiska systemet Rapex är verktyg som på ett effektivt sätt bör utnyttjas i kemikalieinspektionerna.	Vi har bedrivit aktiv varutillsyn genom bl.a. storstadssamarbetet om kemikalier. Årets temaområden har varit bad och swimmingpool produkter, lädervaror, barnsmink samt leksaker som säljs som second hand. Arbetat med att göra Chemsoft till en kommungemensamtjänst. Vägledning till stadens inköpare för att handla kemikalier rätt har tagits fram.
Förvaltningen ska verka för att miljömässiga problem i lägenheter förebyggs	Det förebyggande arbetet är viktigt. Målet är att boende inte ska hamna i kläm. Prioritera arbetet med att förebygga problem i lägenheter i samarbete med stadens alla instanser såsom bostadsbolag och andra nämnder.	Vi har under 2016 genomfört riktad fastighetsägartillsyn på 40 fastighetsägare. Då har vi dels undersökt deras egenkontroll, dels gjort stickprov i lägenheter. Jämfört med tidigare år har vi upptäckt färre brister, vilket kan vara en indikation på att inomhusmiljön i lägenheter har förbättrats och att tidigare års arbete har gett effekt. Arbetet inom stadens planprocess där vi är remissinstans och bevakar t.ex. buller och luftkvalitet i bostäder.
Förvaltningens miljötillsyn ska vara effektiv och rättssäker	Ledande för arbetet med miljötillsynen ska vara effektivitet, kompetenta bedömningar, rättssäkra beslut och ett gott bemötande hos brukarna där miljöförvaltningens beslut väcker respekt, upplevs logiska.	Ett utvecklingsprojekt för att undersöka kvalitén i ärendehantering har genomförts under 2016 och det kommer att leda till fortsatta insatser för att höja kvalitén och öka rättssäkerheten under 2017. Även projektet "Strategisk tillsyn för att nå miljömålen" har haft fokus på tillsynens effektivitet - både i avseendet att jobba effektivt för att hinna göra stor miljönytta och i avseendet att göra tillsyn som har stor effekt för att nå miljömålen.

Uppdrag	Beskrivning	Uppföljning
Förvaltningen ska prioritera tillsynsåtgärder i miljöprogrammet, framförallt inom klimatområdet		Vi har genomfört projektet "Strategisk tillsyn för att nå miljömålen", som syftade till att öka effekten av vår tillsyn inom flera olika miljömålsområden.
Förvaltningen ska prioritera kontroll av förorenade jordmassor, rivningsavfall, dumpningsplatser och småindustriområden	Dumpning av avfall ska övervakas genom en aktiv miljötillsyn och i samverkan med andra berörda nämnder ska ytterligare åtgärder tas fram för att minska dumpning och nedskräpning.	Det är ett stort fokus på förorenade områden i samband med exploateringsärenden. Arbetet med de stora infraprojekten med bl.a. Västsvenska Paketet som är ett prioriterat område, och övriga stora planområden har tagit mycket tid i extern samverkan samt remissvar i ärenden. Några större projektområden för bostäder har aktiverats där markmiljöfrågan har stor betydelse, bl.a. Frihamnen etapp 1, Skeppsbron, Centralenområdet, Karlavagnsstaden och Norra Masthugget. Utredning och kartläggning av misstänkta platser där PFAS/PFOS använts har pågått enligt plan. Vi har under 2016 ökat tillsynen av rivningsavfall. Utfallet visar att det är viktigt att vi som tillsynsmyndighet kommer in tidigt i processen för att tillsynen ska vara effektiv. Den frågan kommer att vara fortsatt prioriterad under 2017. Tillsyn av småindustriområden har tyvärr fått prioriterats ned då personalresurserna inte räckt till. Tillsynen av dumpningsplatser för avfall är händelsestyrd. Vi har under året kommunicerat med olika förvaltningar inom staden för att effektivisera hanteringen av nedskräpning på mark där kommunen är ansvarig för att ståda i samband med nedskräpning. Som en enskild förebyggande åtgärd har vi bedrivit tillsyn över avfallshantering från restauranger. Det arbetet fortsätter under 2017.
Förvaltningen ska aktivt bidra till att utveckla "hållbar turism" och "hållbara evenemang", som ska vara miljösäkrade		Under året har 14 event miljödiplomerats.
Förvaltningen ska bedriva tobakspreventivt arbete	Tobakspreventivt arbete är viktigt. Båda när det gäller folkhälsan, att minska nedskräpningen i staden och att minska spridningen av giftiga tobaksprodukter/attiraljer i miljön.	Vi har bedrivit tobakspreventiv tillsyn på evenemang. Vi har även bedrivit tillsyn på delvis inbyggda uteserveringar och i partytält som båda räknas som inomhusmiljöer och därför gäller förbud mot rökning.
Processledning Klimatstrategiskt program	Fortsatt samordning av stadens klimatarbete. Vi kommer även	Förvaltningen har fortsatt att driva ett antal nätverk inom området och även beviljats

Uppdrag	Beskrivning	Uppföljning
	att fortsätta att utveckla vår roll som processledare.	pengar från Energimyndigheten för att utveckla detta ytterligare. Ett nytt nätverk för livscykelanalys av byggmaterial har startats. Under året har vi tillsammans med Stadshus AB samordnat energikartläggning av stora företag, enligt EU-direktiv. Vi har också anordnat ett par konferenser. Uppföljning av arbetet med det klimatstrategiska programmet i staden är avrapporterad på nämndmöte den 21 juni.
Arbeta med åtgärder utifrån strategierna i klimatprogrammet	Vi har ansvar för ett flertal strategier i klimatprogrammet och arbetet inom respektive område kommer att fortsätta under 2016.	Åtgärder har genomförts enligt plan
Green Digital Charter	Vi ska tillsammans med Intraservice: Samarbeta kring IKT och energieffektivisering med andra städer som har undertecknat deklarationen. Utveckla fem pilotprojekt inom området inom fem år räknat från undertecknandet. Minska IKT:s direkta koldioxidutsläpp med 30 % inom tio år från undertecknandet.	Arbetet med GDC var nedprioriterat under våren på grund av hög arbetsbelastning. Under senare delen av hösten samordnades ett första möte med en arbetsgrupp som ska jobba med både GDC och hållbar IT som Intraservice samordnar. Arbetsgruppen ska framöver titta på vilka projekt som kan passa in i GDC.
Compact of Mayors	Vi har ansvar för att uppfylla stadens krav på rapportering enligt vedertagen standard. Syftet med Compact of Mayors är en gemensam plattform för städer där man visar sitt klimatarbete både nationellt och internationellt. Compact of Mayors kompletterar också det engagemang vi redan har som deltagare i Earth Hour City Challenge.	Arbetet med att rapportera Göteborgs klimatpåverkan inom ramen för stadens åtagande enligt Compact of Mayors har påbörjats.
Covenant of Mayors	Koordinering och uppföljning av Borgmästaravtal innebär en samordning av stadens enheter.	Arbetet med att rapportera Göteborgs klimatpåverkan inom ramen för stadens åtagande enligt Covenant of Mayors har påbörjats.
Sydafrikaprojekt	Pågående projekt kommer att avslutas under året. Det finns en önskan från staden om ett fortsättningsprojekt.	Projektet har avslutats enligt plan.
Åtagande Västra Götalandsregionens klimatstrategi	Vi ansvarar för Göteborgs Stads uppföljning. Uppföljningen nämndbehandlas innan den rapporteras in till VGR.	Genomfört enligt plan
Ansökan EU:s miljöhuvudstad	Vi kommer att bistå stadsledningskontoret vid en ansökan om EU:s miljöhuvudstad. Beslut om en eventuell ansökan kommer att tas i kommunstyrelsen.	Inget beslut fattades i KS

Uppdrag	Beskrivning	Uppföljning
Alla förvaltningar och bolag ska ta fram likabehandlingsplaner i förhållande till alla diskrimineringsgrunder. Arbetet ska gälla ur såväl personal- som invånarperspektiv.		En plan för likabehandling 2017 fastställdes av miljö- och klimatnämnden i december.
Den normkritiska kompetensen ska höjas i stadens verksamheter		HR har gått utbildning i normmedvetet ledarskap. Kompetenshöjande aktiviteter för chefer och medarbetare är inplanerat under 2017.
Under 2016 ska en revidering av handlingsplanen till Miljöprogrammet göras		En reviderad plan har tagits fram och varit ute på remiss. Slutversion kommer att tas fram under våren 2017.
Målnivå för klimatpåverkan från Göteborgs Stads inköp av varor och material för 2030 ska utredas		Utredningen av klimatpåverkan från stadens inköp av varor och material pågår. Vi samarbetar med bland annat Upphandlingsmyndigheten. Med stöd av utredningen kommer vi under första halvåret 2017 föreslå en målnivå och handlingsplan som ska hjälpa staden att minska sina utsläpp via inköpen.
Hur ftalatförbudet och utfasningen av farliga ämnen i märkningspliktiga kemiska produkter efterföljs ska utredas		Projektet är genomfört och visade att gränsdragning mellan vad som är leksaker och accessoarer gör att barn kan exponeras för ftalater i sin vardag trots att de inte ingår i leksaker. Stadens verksamheter som säljer leksaker (Liseberg, museer m.fl.) kontrollerades och där hittades ftalater i accessoarer. Vi upptäckte, vid tillsyn av second hand-butiker, höga halter av ftalater i begagnade leksaker, vilket ledde till att flera second hand-butiker vidtog åtgärder för att rensa ut ftalater från sitt sortiment. Tillsynen inklusive kemiska analyser av leksakerna, genomfördes inom ramen för MIST-projektet "Kemikalier i varor".
Åtgärderna i miljöprogrammet och det klimatstrategiska programmet ska genomföras		Förvaltningens åtgärder har genomförts enligt plan. Några har utvecklats till nya åtgärder i den reviderade handlingsplanen. Ett exempel är åtgärd nr 1 som utvecklats från att ta fram en vision för stadens miljöarbete till att ta fram en ny typ av miljöprogram. Projekten "Strategisk tillsyn för att nå miljömålen", "Informera fritidsbåtsägare om deras miljöpåverkan" och "Kemikalier i varor" har lett till att flera av åtgärderna i miljöprogrammet har genomförts under 2016.

Uppdrag	Beskrivning	Uppföljning
Göteborgs Stads modell och annat arbete för social hänsyn i offentlig upphandling ska fortsätta utvecklas och användas i ökad omfattning för att skapa sysselsättning för personer långt ifrån arbetsmarknaden		Vi har haft en expertroll i förhållande till Upphandlingsbolaget
Antal ferieplatser i staden ska öka		Vi har inte haft möjlighet att ta emot några feriearbetare 2016 på grund av brist på resurser till att handleda.
Av den arbetade tiden i Göteborgs Stad ska max fem procent utföras av timavlönad personal		Under en procent av den arbetade tiden har utförts av timavlönad.
Andelen födda utanför Norden samt andelen kvinnor ska öka på chefsnivå		Vi har inte ökat andelen. I den chefsrekrytering vi gjorde 2016 fick vi inga sökande med ickenordisk bakgrund som hade den kompetens vi sökte. 70 procent av förvaltningens chefer är kvinnor.
En handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön för de grupper som har högst sjukfrånvaro ska tas fram, med fokus på de grupper som i Medarbetarenkäten inte definierade sig som kvinna eller man		Vi hade inget resultat på den bakgrundsvariabeln i föregående enkät. Vi är en liten förvaltning och har inte tillräckligt stora grupper för att få underlag till denna typ av statistik.
Att minst 50 procent av stadens tjänsteupphandlingar görs med sociala hänsyn		Uppfyllt

7 Förvaltningens utvecklingsarbete

Förvaltningen har under året fortsatt det systematiska utvecklingsarbetet som inleddes 2015. Då identifierades en vision, tre strategiska mål samt ett antal underliggande strategiska handlingsplaner. Dessutom togs det fram 16 utvecklingsprojekt som alla har genomförts enligt plan under året. Några projekt är avslutade och resultatet är integrerat i ordinarie verksamhet, till exempel att ta fram en strategi för utveckling av GIS som verktyg inom förvaltningen och tillämpning av mänskliga rättigheter som en integrerad del av verksamheten. Andra projekt fortsätter under 2017 som till exempel Förenkla 2.0, och kontinuerlig uppföljning av arbetsmiljön. Ytterligare några har utvecklats till fortsättningsprojekt som kvalitetsutveckling av myndighetsutövningen och medarbetar- och ledarskap. Under 2017 kommer dessa projekt kompletteras med ytterligare utvecklingsprojekt på förvaltnings-, avdelnings-, enhets- och funktionsnivå.

Med utgångspunkt i de framtidsfrågor som beskrivs i kapitel 2.1.1. finns det behov för att utveckla metodik och verktyg för att mäta nytta och effekt av vår verksamhet, inklusive att ta fram användbara nyckeltal att styra mot. Frågor som vi ställer oss är: Uppnår vi våra verksamhetsmål och hjälper de oss att nå FN:s hållbarhetsmål, de nationella och lokala miljömålen samt målen med livsmedelslagstiftningen, säkra och redliga livsmedel? Här kommer vi nu kraftsamla för att utveckla metodik för att kunna besvara frågorna.

Såväl arbetssätt kring rekrytering och introduktion av nya medarbetare, som kompetensutveckling av befintliga medarbetare kommer att utvecklas under 2017. Likaså kommer den fysiska arbetsmiljön ses över så att denna främjar de arbetssätt som vi tror bäst gagnar verksamheten.

Under 2017 ska vi också arbeta med tolkningen av vårt uppdrag och hur vi kan säkerställa att vi levererar det som politiken behöver och vill ha. Vi kommer bland annat förbättra arbetet med projektdirektiv för att säkerställa att vi har samma tolkning av målet med arbetet, valt passande arbetssätt och har samma förväntningar på effekten av arbetet. Vi kommer också att i högre grad än tidigare arbeta utifrån stadens projektmodell för att bättre styra den del av vår verksamhet där projekt är en passande arbetsform.

Vi ser en framtida potential i att uppföljningen av vilka åtgärder som genomförs för att nå miljömålen och deras effekter, samt själva måluppfyllelsen av miljömålen blir en del av övrig verksamhetsuppföljning inom staden. Vinsten med detta är att rapportering sker i ett gemensamt sammanhang, men också att arbetet med miljöfrågorna blir mer effektivt om det ingår som en naturlig del i verksamheten och inte hanteras som ett separat spår.

Avslutningsvis behöver vi utveckla förvaltningen i mer generella termer så att den kommer att svara mot framtidens behov av en modern miljöförvaltning. Frågor som behöver besvaras är till exempel: Hur ska vi säkerställa att vi i ett tidigt skede kan förutse de förändringar som kommer, vilket till exempel kan handla om nya miljöproblem och nya hälsoutmaningar, som resultat av klimatförändringarna och en förändrad stad som resultat av befolkningsökningen? Hur anpassar vi oss till denna förändrade kommande omvärld?

Publikationer utgivna av Göteborgs miljöförvaltning

Rapporter (ISSN 1401-2448):

- R 2017:1 Årsrapport 2016
R 2017:2 Metaller i vattenmossa - undersökning av biotillgängliga metaller i vattendrag i Göteborg 2016
R 2017:3 Bottenfauna - undersökningar av sötvattensmiljöer i Göteborg 2016
R 2017:4 Strandkvannefjärilar Göteborgs Stad 2016
R 2017:5 Salta strandängar samt bågstarr och prickstarr Göteborgs Stad 2016
R 2017:6 Luftkvaliteten i Göteborgsområdet Årsrapport 2016
- R 2016:1 Årsrapport 2015
R 2016:2 Våga fråga - kunna svara. Åtgärd 97 Göteborgs Stads miljöprogram 2013
R 2016:3 Kemikalier i byggvaror. - Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
R 2016:4 Strandkvannefjärilar Göteborgs Stad 2015
R 2016:5 Luftkvaliteten i Göteborgsområdet. Årsrapport 2015
R 2016:6 Metaller i vattendrag - undersökningar av biotillgängliga metaller i vattendrag i Göteborg 2015
R 2016:7 Bottenfauna - undersökningar av djurlivet i några sötvattensmiljöer i Göteborg 2015
R 2016:8 Kemikalier i varor av läder och konstläder - Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
R 2016:9 Arter och naturtyper i Göteborg - ansvarsarter och ansvarsbiotoper
R 2016:10 Poolkemikalier och badleksaker - Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
R 2016:11 Följer Göteborgs Stad förbudet om ftalater i varor?
R 2016:12 Källor till mikroplast i Göteborg - kunskapsläge och förslag till åtgärder 2016
R 2016:13 Transplantering av lunglav *Lobaria pulmonaria* i sex skogsbestånd i Göteborg 1994 - 2016
R 2016:14 Analyser av leksaker från second hand-butiker
- R 2015:1 Årsrapport 2014
R 2015:2 Metaller i vattendrag - undersökningar av biotillgängliga metaller i vattendrag i Göteborg 2014
R 2015:3 Bottenfauna - undersökningar av djurlivet i några sötvattensmiljöer i Göteborg 2014
R 2015:4 Inventering av tennorganiska föreningar och dess effekter i småbåtshamnar 2014
R 2015:5 Detaljhandelns kunskaper om kemikalier i varor- fokus vardagsrummet. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
R 2015:6 Luftkvaliteten i Göteborgsområdet. Årsrapport 2014
R 2015:7 Fältinventering av ålgräs i Göteborg 2014
R 2015:8 Översiktlig inventering av ålgräsängar i Göteborgs kommun
R 2015:9 Ekologisk landskapsanalys - artanalyser och metodutveckling
R 2015:10 Märkning av biocidbehandlade varor. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
R 2015:11 Kemikalier i varor som kommer i kontakt med livsmedel. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
R 2015:12 Kreativt återvinningscenter i Göteborg. Utredning enligt miljöprogramsåtgärd 209

Miljöförvaltningen

Box 7012, 402 31 Göteborg

Tel vx: 031-365 00 00

E-post: miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se

**Göteborgs
Stad**